

DE ZOMER VAN 1873

door Ivan VAN HYFTE

Ze zijn er altijd als de kippen bij, die vlugge pennenjongens wanneer er iets te promoten valt.

Al op 5 juni 1873 schrijft de Oostendse correspondent van l'Indépendance : "Les baigneurs peuvent arriver; nous sommes prêts. Les cabines sont rangées sur la plage, le service des bains est organisé, l'eau est excellente, meilleure (...) qu'au plein coeur de l'été..."

Toch opent het echte zomerseizoen eind juni met de traditionele zee-zegening.

29 juni. Patroonsfeest van Sint Pieter en Paul. Bijna tropisch warm. Meer dan 7.000 reizigers hebben de spoorwegen naar zee gebracht. Zeer velen onder hen wachten op de dijk, bij het eerste houten Kursaal, op de geestelijkheid die de "Christinerampe" nog moet beklimmen. Het 8^e linieregiment speelt en vanop het oosterstaketsel buldert het kanon. Vóór 4 baldakijndragers wordt een stralenmonstrans omhoog gestoken. Vissersvrouwen denken aan de verdoemde job van korre en ijs en koppen snijden. Broodwinning en ontspanning staan broederlijk bij elkaar....

Daar moest onweer en gedonder van komen. De aarde snakke al lang naar vruchtbaar water wanneer 's avonds tussen 9 en 11 verfrissende stortbuiën neerplenzen. De dag ervoor nog verlichting en vuurwerk, nu de hemel en licht en vuur.

Hopelijk slaat de bliksem niet in op de "Cirque Quadrumane" die op de Grote Markt vóór Hôtel du Lion d'Or voor de eerste keer zijn tenten heeft opgeslagen. Elke avond om acht uur spelen Italiaanse artiesten pantomimes, is er een "homme de caoutchouc" aan het werk op een trapezium, vermaken kinderen zich met de clowns Celestin, Franz en Wilhelm en kijken de grote mensen naar ongelooflijke paardendressuur.

6 juli. Oostends zomerweer. In het aangroeiende Leopoldpark – met zijn eilandje, kiosk en pelouses een oase van rust – zijn er Venetiaanse nachten of geeft het 8e linie een concert. Drie uur later loopt de rotonde met glazen zadeldak van het Kursaal vol voor het orkest van SINGELÉE dat 5 maal per week met walsen van STRAUSS een internationaal kennerspubliek in vervoering brengt. Jongere dansers kunnen dan weer terecht in de Cercle des Bains, niet met "une toilette des grands jours" maar met "le décorum, l'étiquette, le savoir-vivre de la bonne compagnie".

Half juli. De Engelse kolonie, op 48 zeemijlen van Dover, staat te dromen bij het vertrek en de aankomst van de snelle mailboten. Dan lopen ze op het staketsel naast een schip van de General Steam Navigation Compagny dat rookwolken uitbraakt. Twee honderd meter in zee! Links, rechts, voor, onder: allemaal zee!

Plots...een kastanjebruine broek, wit gilet, zwarte redingote, een viltten hoed; graaf d'OULTREMONT volgt als officier in burger. De Koning! Ongeloof bij veel toeristen. Ze merken diezelfde ongedwongenheid toen ze hem in het Kursaal met de voeten op een tweede stoel zagen zitten.

's Avonds is voor romantici de fosforescerende zee fotografie geworden. Bij een klein N.W. briesje sterft de vloed aan hun blote voeten. Ze laten vochtige sporen na in het fijne zand. Eén keilt er een steen weg, een ander raapt een groene fles op met een briefje erin. Het fotohuis DAVELUY et Fils in de Kapellestraat werkt zeven dagen op zeven. "La miniature" of "La grandeur naturelle", wat je ook maar vraagt.

De drukte gaat in stijgende lijn: augustus komt er aan. Vóór het station rijden omnibussen en koetsen af en aan. Witte, rode of blauwe kepies roepen als een commodore Duitsers en Fransen toe. Monsieur, Madame, par ici! Hôtel Saint Denis, Hôtel de France... Herren! Deutscher Gasthof. Hôtel de Prusse...

10 augustus. Een train de plaisir uit Duinkerke rijdt het station binnen. Onderweg stappen dagjesmensen op uit Rosendaël en Ghyvelde die ergens wat gelezen hebben over de curatieve kracht van zeewater. Met fierheid meldt l'Echo dat er van 4 tot 7 juli geen enkel sterfgeval is aangegeven op het stadhuis. Op het noordterras van de Cercle du Phare geeft Henry ANDERSON uit Hamburg, een virtuoos op de bandonion een soirée musicale terwijl de directie van het Kursaal 3 feesten plant, speciaal voor het kinderlegioen.

15 augustus. Oostende wordt overrompeld: de officiële lijst met vreemdelingen staat op 8.334. Wat minder Duitsers (de crash op de beurs van Wenen?), maar des te meer Russen, Polen, Amerikanen, Engelsen en Fransen.

Elf uur. Uur van de baden. Eén mierennest. Meer dan 400 badcabines zijn in zee getrokken. Bij het rollend bureau staat men in het rijtje voor een ticket. De "echte" zwemmers, "les loups de mer" hebben een vaste stek gevonden op Le Paradis, het naaktstrand. De journalist van de Brusselse "La Gazette" meent op het duin meer dan één indiscrete lorgnet gezien te hebben... Na het badritueel volgt een wandeling en twee uur later lopen alle restaurants vol. 's Avonds is er groot vuurwerk vóór het Kursaal waar vooral een Gents en Brussels publiek de "Rêverie" van VIEUXTEMPS of een Sturm Galop waardeert.

25 augustus. Wat had moeten een grote dag worden voor de toekomst van Oostende, mislukt. De haute finance of speculanten zijn niet afgekomen op de toewijzing van de 22 ha domaniale gronden. De droom om een nieuwe zeedijk te laten rivaliseren met die van Brighton moet opgeborgen worden.

September. Wie het allemaal niet aan zijn hart laat komen, is koning Leopold. Iedere dag is hij op stap, met een wandelstok in de hand (last van arteriosclerose?) op het strand, de dijk, het staketsel en hij mengt zich graag onder de massa. Op het Koninklijk Chalet geeft hij een officieel diner met 24 couverts (de Ostendaises zijn op hun best). In Hôtel de l'Océan gaat hij de hertogin Clementine van Saksen Coburg Gotha samen met de prinsen Philippe, Auguste en Ferdinand opzoeken. Hij bezoekt de Cirque Rancy die elke avond om acht uur, bij de Kursaalhelling, massa's trekt. Ook het culturele leven is nog niet stilgevallen. Mevr. MENNESSON geeft een conferentie in het rode Salon van het Kursaal: "L'importance de l'instruction de la femme au XIXe siècle (3 sept); de Parijse prof LABORDE komt spreken over de oorsprong van de zon en het vulkanisme (5 sept), in de grote zaal van de Cercle Coecilia houdt de Franse dokter GALOPIN een lezing over "La physiologie au point de vue de l'hygiène" (8 sept).

Midden september. Rotweer. De reddingsboot haalt een onvoorzichtige zwemmer uit de onstuimige zee. Leopold is ondertussen met vrouw en kinderen warmere oorden gaan opzoeken, 15 dagen Biarritz. Het Kursaal fungeert als de grote paraplu bij slecht weer. Nog altijd loopt de grote galerij vol voor één van de laatste symfonische concerten die de bekroning van een succesvol seizoen had moeten worden. Helaas! Hevige regens, hagel en windvlagen maken brandhout van harmonieuze akkoorden. Toch trotseren de warm ingeduffelde dames en heren de storm die speelt met de neergelaten rolluiken.

Het seizoen eindigt in de grootste onzekerheid. Er is een Oostendse kwestie in de maak: "la vie ou la mort de nos bains". De materiële welstand van (een deel van) de stad staat op het spel. De verkoop van gronden is niet doorgegaan. De regering neemt zelf de grootse werken op zich, maar

wanneer komen de nivelleringen van de versterkingen? Wanneer worden de grachten opgevuld? En de stratenaanleg, de voetpaden en het wandelpad op de zeedijk? Al vijf jaar spiegelt men zich een nieuwe stad voor! Komt er, na eindeloze discussies een nieuw Kursaal, een Pier, een Aquarium (naar het voorbeeld van Brighton en Hastings), een Café-concert (Alhambra), een Badhuis zoals de Engelse maatschappij van BIRCH, HENDREY en Co zo graag willen? Hun idee, al van 1868, is een project met concessie. Een meerderheid in het bestuur van de stad vreest door de westelijke expansie een toeristische dood van het oude stadsgedeelte.

“La saison 1873 a pris fin. Il n'est que temps de coördiner les éléments de succès de la saison prochaine car (...) nos voisins se remuent, marchent et ne laissent se passer aucune occasion d'affirmer leur vitalité...”. Zo verwoordt de kroniekschrijver van de Echo d'Ostende (nr. 934), die mijn bron was voor dit artikel, de onzekere toekomst tot plots een Luikse notaris opduikt, DELBOUILLE....

Erfgoedweekend 20 en 21 april 2002

Zaterdag 20 april van 10 uur tot 18 uur

Zondag 21 april van 10 uur tot 18 uur

In het kader van het Erfgoedweekend is het Oostends Historisch Museum,
Langestraat 69, Oostende, op bovenvermelde data en uren,
GRATIS open voor het publiek.

Een enige gelegenheid om de nieuwe locatie van ons museum te bezoeken!

INDEX 2001

Traditiegetrouw publiceert “De Plate” voor de geïnteresseerde lezers een inhoudstafel & indices op het voorbije jaar.

U kunt ze bestellen door 3,75 € fr. te storten op rekening 380-0096662-24 van De Plate - H. Serruyslaan 78/19 – Oostende met de vermelding “Index 2001.”

Index 2001 verschijnt in de loop van de maand april.